

MORAWIEC EDMUND – filozof, metafizyk, ur. 29 X 1930 w Lgoczance k. Częstochowy.

Studiował w latach 1951–1957 w Wyższym Seminarium Duchownym Redemptorystów w Toruniu i w Tuchowie, gdzie 29 VI 1957 przyjął święcenia kapłańskie. Studia na KUL na Wydziale Filozofii ukończył w 1961, otrzymując tytuł magistra filozofii w zakresie metafizyki na podstawie pracy *Rola intuicji w uznawaniu zdań filozoficznych u Kartezjusza*.

Uniwersyteckie studia M. przebiegały głównie pod kierunkiem: M. A. Krapca, S. Kamińskiego, S. Swieżawskiego, A. B. Stępnia, zwł. dwaj pierwsi mieli znaczący wpływ na kształtowanie jego zainteresowań filozoficznych. W 1964 na podstawie rozprawy *Przedmiot a metoda w filozofii Kartezjusza*, której promotorem był Krapiec, M. uzyskał stopień naukowy doktora filozofii w zakresie metafizyki. Został zatrudniony jako asystent, a następnie adiunkt na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej ATK w Warszawie. W 2011 rozpoczął 47 rok wykładów na tym Wydziale. W latach 1962–2002 wykładał filozofię również w Wyższym Seminarium Duchownym Redemptorystów w Tuchowie i w Krakowie.

Stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych uzyskał w 1971 na podstawie rozprawy *Rola intuicji w przyjmowaniu założeń w metafizyce ogólnej u J. Maritaina*. Tytuł prof. uzyskał w 1985 na podstawie monografii *W kierunku metafizyki egzystencjalnej*.

M. pełnił funkcje administracyjne w ATK, m.in.: prodziekana na Wydziale Filozofii, pełnomocnika rektora do spraw młodzieży, zastępcy redaktora naczelnego „*Studia Philosophiae Christianae*”, kierownika Katedry Metafizyki, prorektora ATK w latach 1987–1993. Przyczynił się znacząco do przekształcenia ATK w UKSW. Jest członkiem m.in. Polskiego Tow. Filozoficznego, International Society for Metaphysics, Union Mondiale des Sociétés Catholiques, Société Internationale Thomas d’Aquin oraz Polskiego Tow. Tomasza z Akwinu; przez pewien czas był członkiem Komitetu Nauk Filozoficznych PAN. Brał udział w licznych pol. i zagranicznych kongresach filozoficznych, m.in.: w Bonn (1976), Waszyngtonie, Toronto. Wygłaszał gościnnie odczyty w L’Institut Catholique de Paris, w Rzymie i na uniwersytecie w Reims (1982).

W 1973 i 1974 przebywał na stypendium w L'Institut Catholique de la Philosophie w Paryżu, w 1977 na Uniwersytecie w Wiedniu, a w latach 1978–1979 w Catholic University of America w Waszyngtonie. Otrzymał m.in.: Srebrny Krzyż Zasługi (1974), Nagrodę Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za monografię *W kierunku metafizyki egzystencjalnej* (1985), Medal KEN (1989), Krzyż Kawalerski Polonia Restituta (2000).

Dzieła M.: *Przedmiot a metoda w filozofii Kartezjusza* (Wwa 1970); *Rola intuicji w przyjmowaniu założeń w metafizyce ogólnej u J. Maritaina* (Wwa 1984); *Odkrycie metafizyki egzystencjalnej. Studium historyczno-analityczne* (Wwa 1994); *W kierunku metafizyki egzystencjalnej. Studium historyczno-analityczne* (Wwa 1994); *Podstawowe zagadnienia metafizyki klasycznej* (Wwa 1998); *Odkrycie egzystencjalnej wersji metafizyki klasycznej* (Wwa 2004); *Metafizyka klasyczna wersji egzystencjalnej. Podstawowe zagadnienia z metafizyki* (z P. Mazanką, Wwa 2006); *Intuicja intelektualna w metafizyce ogólnej Jakuba Maritaina. Studium z historii metodologii metafizyki klasycznej* (Wwa 2008).

Ważniejsze artykuły: *O dedukcji u Kartezjusza* (SPCh 1 (1965) nr 1, 176–197); *O intuicji intelektualnej w filozofii Kartezjusza* (SPCh 3 (1967) nr 2, 195–213); *Próba nowego ujęcia charakteru epistemologicznego i metodologicznego filozofii Boga* (w: *Studia z filozofii Boga*, Wwa 1974, II 145–163); *Możliwość teologii naturalnej* (w: *Teologia nauką o Bogu*, Kr 1976, 122–136); *Nauki szczegółowe, filozofia a poznanie istnienia Boga* (w: *Aby poznać Boga i człowieka*, Wwa 1976, I 13–38); *O neopozytywistycznej krytyce metafizyki* (SPCh 13 (1977) nr 1, 101–138); *Język a metoda w klasycznej filozofii bytu* (SPCh 14 (1978) nr 2, 145–157); *Le langage et la méthode de la philosophie clasique de l'être* (CT 49 (1979), 215–224); *O genetycznej bazie metafizyki ogólnej* (SPCh 16 (1980) nr 2, 67–91); *Przedmiot i zadania filozofii chrześcijańskiej* (SPCh 17 (1981) nr 1, 43–72); *O niektórych sposobach unaukowiania filozofii* (SPCh 20 (1984) nr 2, 69–89); *O metafizyce klasycznej w sensie funkcjonalnym* (SPCh 21 (1985) nr 2, 79–111); *Początkowa postać empirycznej i apriorycznej wiedzy o świecie* (SPCh 26 (1990) nr 2, 7–16); *Antropologia filozoficzna a nauki szczegółowe o człowieku* (RF 39–40 (1991–1992) z. 1, 135–148); *O zadaniach filozofii* (w: *Zadania filozofii we współczesnej kulturze*, Lb 1992, 139–172); *Metafizyka jako właściwa*
Morawiec EFP — © Copyright by Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu 2

ontoteologia (SPCh 30 (1994) nr 2, 193–203); *Filozofia klasyczna a niektóre negatywne własności współczesnej kultury* (w: *Co daje człowiekowi współczesnemu studium filozofii klasycznej*, Wwa 1997, 11–26); *Uwagi o scholastycznym nurcie filozofii w średniowieczu* (Łódzkie Studia Teologiczne 8 (1999), 119–139); *Umysł ludzki w koncepcji klasycznej filozofii nurtu realistycznego* (w: *Rozum otwarty na wiarę*, Lb 2000, 55–66); *Refleksje nad pojęciem nowoczesności* (w: *Filozofia wobec tajemnic religijnych*, Wwa 2005, 151–175); *Refleksje nad pojęciem racjonalności* (w: *Człowiek w czasie i przestrzeni*, Wwa 2006, 86–101); *A Description of the Structure of Reality in Classical Metaphysics of the Realist School* (w: *Some Questions of Classical Philosophy*, Wwa 2008, 27–42); *Opis struktury bytu w metafizyce ogólnej* (w: *Nauka a metafizyka*, Wwa 2009, 43–56).

DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNO-BADAWCZA. M. prowadzi wykłady kursoryczne z zakresu metafizyki klasycznej różnych nurtów filozofii tomistycznej, wykłady monograficzne, także z zakresu pozaklasycznej filozofii, oraz seminaria. Tematyka wykładów monograficznych M. z zakresu filozofii klasycznej skoncentrowana jest zwł. wokół zagadnień dotyczących metody filozofii: funkcji analogii w uprawianiu metafizyki klasycznej, pierwszych zasad i ich funkcji w metafizyce klasycznej, problemu intuicji w metafizyce klasycznej. Z zagadnień spoza klasycznej filozofii M. podejmuje badania z zakresu filozofii podmiotu, m.in. za Kartezjuszem i I. Kantem. Zajmuje się także metodologicznymi zagadnieniami z zakresu pozytywizmu, neopoztywizmu oraz postmodernizmu.

KIERUNKI BADAŃ. Główne kierunki badań M. to: metafizyka klasyczna, a w jej ramach – filozofia Boga, metodologia metafizyki klasycznej oraz pozaklasyczne kierunki filozoficzne. W ramach zainteresowań badawczych należy wymienić 6 głównych zagadnień: 1) jedność filozofii klasycznej, szczególnie relacja między metafizyką a filozofią Boga; 2) różnorodne wersje metafizyki. M. ukazał przyczyny zagubienia myśli filozoficznej św. Tomasza z Akwinu (egzystencjalnej interpretacji bytu) i wskazał na wielorakie czynniki jej odkrycia, zaistniałe w początkach XX w.; 3) chrześcijański charakter filozofii w ogóle. M. poddał analizie problem zaangażowania filozofii klasycznej, na przykładzie rozpatrzenia zagadnienia możliwości nazywania filozofii klasycznej filozofią chrześcijańską. Ukazał warunki, pod jakimi

Morawiec EFP — © Copyright by Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu 3

filozofię klasyczną można nazywać „filozofią chrześcijańską”; 4) krytyka filozofii klasycznej, poczynszy od czasów najwcześniejszych do czasów współczesnych. M. wskazał na fakt ścisłego powiązania rozwoju filozofii klasycznej z jej krytyką. Jego zdaniem, krytyka filozofii klasycznej uzasadnia pojawienie się jej nowych wersji (filozofia klasyczna nawiązująca do metody transcendentalnej Kanta, fenomenologii E. Husserla oraz do egzystencjalizmu); 5) zadania filozofii klasycznej – wg M. – podobnie jak innych typów wiedzy, dyktowane są jej przedmiotem i metodą. Filozofii zatem nie można stawiać zadań z góry. Ich charakter bowiem wynika z jej natury; 6) problem relacji między filozofią klasyczną a naukami szczegółowymi – M. zajął w tym względzie stanowisko radykalne, wyrażające się w tezie o niemożliwości łączenia filozofii klasycznej z naukami szczegółowymi. Wg M., w uprawianiu metafizyki klasycznej nie jest możliwe korzystanie z wyników badań nauk szczegółowych, jak również z ich metod. Stanowisko to uzasadnił odmiennością przedmiotu filozofii klasycznej, jej metody i zadań. Zaprezentował własną interpretację metafizyki klasycznej oraz własne rozumienie relacji filozofii klasycznej do nauk szczegółowych, na przykładzie odniesienia antropologii filozoficznej do empirycznych nauk szczegółowych o człowieku.

W ramach prowadzonych przez M. badań pozaklasycznych nurtów filozofii mieszczą się następujące kierunki: filozofia Kartezjusza, filozofia Kanta, angielska filozofia analityczna, a częściowo także filozofia M. Heideggera. Zwrócił też uwagę na pojęcie nowoczesności w postmodernizmie.

Edmund M. [autobiogram], RuF 43 (1986) nr 2, 191–194, 56 (1999) nr 3–4, 450–475; P. Mazanka, *Bibliografia prac księdza profesora Edmunda M.*, w: *Filozofia i teologia w życiu człowieka*, Wwa 2001, 29–34; tenże, *Ojciec Profesor Edmund M. – Życie i działalność naukowa*, w: tamże, 24–28; *W trosce o dobrą filozofię* [z M. rozmawia P. Mazanka], tamże, 35–47; *W trosce o dobrą filozofię. Księga pamiątkowa w 50. rocznicę święceń kapłańskich ojca profesora Edmunda M.* CSsR, Kr 2007; S. Zawadzka, *Edmund M., Paweł Mazanka, Metafizyka klasyczna wersji egzystencjalnej [...] [recenzja]*, SPCh 43 (2007) nr 2, 205–212.

Paweł Mazanka